

Det nye aristokrati

Af Martin Spang Olsen

(bragt i Jyllandsposten 3/6-2009)

Kære Læser, hvis dette indlæg kommer på, er jeg muligvis en død mand i dansk kulturliv. I så fald: Lev vel! Lev vel med en journaliststand, som har sat sig tungt på både politik og kultur med en magtfuldkommenhed og arrogance, som ikke lader middelalderkirken noget efter.

Knap halvdelen af befolkningen mener, at journalister er upålidelige, alligevel ædes deres produkter i metermål. Hvordan kan det være? Vi har vel de journalister, vi fortjener? Men på samme måde som Supermarkederne i sin tid påstod, at det var forbrugerne, der bestemte udvalget i forretningerne, kræver udsagnet stadig, at der er noget at vælge imellem. Når valget står mellem fire forskellige slags havregryn, og ingen af dem er økologiske, så fravælger man sjovt nok de økologiske havregryn. Derfor ser og hører vi stadig de danske medier, for det er nu en gang dem, der er - samtidig med at vi kigger i vejviseren efter forgangne tiders historie-, natur-, kunst-, videnskabs-, musik-, teater-, og litteraturprogrammer.

På forlagene er det kropumuligt at komme igennem med en fagbog, der ikke er en politikerbiografi, en kogebog eller en samtalebog – og helst skrevet af en journalist i samtale med en række kändisser, der naturligvis medvirker gratis. Alle ved nemlig, at bogen er sikret eksponering hos journalistkollegerne i både den elektroniske og skrevne presse. Om det så er kriminallitteraturen, foredragsvirksomheden, kommunikationsbureauerne og politikerrådgivningen sidder journalisterne også tungt dér. De fleste journalister er heldigvis gode mennesker, men er det ikke lidt skræmmende, at en enkelt stand nu styrer både politik, finkultur, underholdning og retsvæsen?

På tv har journalisterne udviklet superstar-status. Tv-værten åbner sit show i røg og damp, bengalsk belysning og catwalk ned ad trapper til bragende bigbands og publikums frenetiske piben og hylen. Disse værter lider af den vrangforestilling, at seerne klistrer til skærmen for at se DEM og ikke den myriade af kulturpersonligheder, som villigt klistrer med i studiet. For hvem vil ikke gerne klistre sig til en person, der kan bringe dem i fjernsynet - den ENESTE vej til succes i kulturliv og politik? Superstar-journalisten kan løfte hvad som helst til skyerne, og han bestemmer suverænt, hvem eller hvad der er interessant. Især omtale af journalistvennernes bøger af fylder godt i sendetiden, samt naturligvis interviews med andre journalister

(der til lejligheden ofte kaldes eksperter). Nyheder, kultur og talkshows rodes sammen i en pærevælling, og det hele er så muntert, at det er en lyst.

I min ungdom var tv-værten en næsten usynlig facilitator, der diskret repræsenterede offentlighedens videbegær. I dag er gæsterne en undskyldning for at promovere tv-værten, der i tilgift skal promovere tv-kanalen, som i tilgift kan tiltrække nogle annoncører til reklameblokken. DR gør det samme og har åbenbart glemt, at de ikke har annoncører, de behøver tækkes.

Og så er der den skrevne presse, hvis dyneløfteri, personforfølgelse, sortlistning og domme uden rettergang har sendt folk som Michael Jackson, Bill Clinton, Lady Di, Britney Spears og utallige andre begavede mennesker til tælling. Det var sgu ikke succes'en, disse mennesker ikke kunne tåle; det var journalisternes evige forsøg på at tilsvine dem og snage i deres privatliv. De slibrige historie sælger, men det gør narko, våbenhandel og børneporno også, så det er altså ingen undskyldning, kære journalister.

En instruktør i mit bekendtskab henvendte sig til en anmelder med nogle faktuelle fejl i dennes anmeldelse, hvorefter hun blev sortlistet og hendes forestillinger ikke anmeldt i nogen aviser overhovedet. En enkelt anmelder dukkede dog af nysgerrighed op for at se hendes forestilling, men som hun sagde: "Jeg kan desværre ikke anmelde dig, for det er vi jo blevet enige om blandt os anmeldere". Jeg selv klagede en gang over proceduren hos en journalist, hvorefter han i flere år efter nægtede at dække noget, jeg var med i. Flere i min bekendtskabskreds er blevet sortlistet af aviser og tv-stationer på samme måde, hvis de har stillet spørgsmål til en bestemt procedure eller påpeget fejl. Ingen af disse mennesker har dog haft lyst at offentliggøre deres oplevelser, da de er stærkt afhængige af at stå sig godt med medierne – der til gengæld har udviklet en nærtagenhed, der trodser al fornuft. Jeg blev en gang af en kvindelige kulturjournalist truet med, at hun og hendes kolleger ville ødelægge min karriere. Anstødsstenen var mine undervisningsmetoder, som hun var uenig i (uden at kende til dem, ganske vist).

"Hvis I lukker os ind til jeres bryllup, skal I også gøre det til jeres skilsmisse" er den stående vending hos ugebladene, til trods for, at de færreste rent faktisk beder om nogen af delene. Flere, jeg kender, er blevet truet med tilsøling af deres privatliv, hvis de ikke åbnede dørene for tabloiderne. "Sig noget dårligt om en kendt person" lokker visse ugeblade med, og belønningen kan være flere hundrede tusind kr.

En tv-anmelder brugte en side i en tabloidavis på at rakke mig ned til på grundlag af en udsendelse, han ikke havde set. Da jeg bad om et dementi, satte man mit brev til redaktionen i avisen, som om det var et læserbrev.

Medierne er i dag af overvejende borgerlig observans, hvilken heller ikke er betryggende for neutraliteten. Af "røde aviser" findes i dag kun Information og Arbejderen, der begge er kendetegnet af en forsvindende lille læserskare. Og i de 20 år, hvor jagten på DRs røde lejesvende har stået på, har den ene superstar-studievært efter den anden forladt tv-mediet for at blive borgerlige politikere (herunder Uffe Ellemann, Bjørn Elmquist, Connie Hedegaard, Paula Larrain, Morten Løkkegaard, o.m.a.). Så af røde lejesvende at være, virker de påfaldende illoyale.

Som det ses, er der nok at tage fat, langt mere end til en enkelt artikel. Man skulle tro, at nogen kunne byde journalisternes kulturimperialisme trods. Problemet er bare hvem. Ingen kan kæmpe mod en stand, der bestemmer alt, og de, der måske kunne, skal ikke have klinket noget. Mindst af alt jeg selv, men det er jo nok for sent nu...

Lad os få Tintin tilbage! Den retskafne journalist, der langtfra er død, men bare lugter mærkeligt. Grib i egen barm, journalister, mens der stadig er rygrad tilbage i jeres krop! Så skal vi lyttere, seere og læsere nok være der for jer, det lover vi.

©MSO09